

**ASOCIAȚIA
MAGISTRAȚILOR DIN
ROMÂNIA**

Membri al Uniunii Internaționale a Magistratilor • Membri al Asociației Europene a Magistratilor • Membri al Alianței pentru o Justiție Europeană în România

AMR 329/24.11.2010

COMUNICAT DE PRESĂ

Dreptul național versus Convenția Europeană a Drepturilor Omului si jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Respectând dreptul persoanei la o informare corectă și față de repetatele declarații publice ale oficialilor statului român referitoare la preeminența deciziilor Curții Constituționale față de dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, redăm în cele ce urmează un exemplu edificator în materie, prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat asupra obligației judecătorului național de a analiza el însuși compatibilitatea textului național (reținut de Curtea Constituțională a fi constituțional) cu dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului.

I. Considerentele deciziei Curții Constituționale nr.21 din 3 februarie 2000 prin care Curtea Constituțională a reținut ca fiind constituționale dispozițiile art.91¹ – 95¹ din Codul de procedură penală prin examinarea și a compatibilității lor cu reglementările internaționale pertinente.

„În lumina dispozițiilor art.11 și 20 din Constituție Curtea constată, de asemenea, că dispozițiile legale criticate nu încalcă nici prevederile actelor internaționale aplicabile în materie.

De altfel, în cadrul preocupărilor pentru perfecționarea legislației, inclusiv sub aspectul realizării reformei procedurii penale, dispozițiile art.91¹–95¹ au fost introduse în Codul de procedură penală prin Legea nr.141/1996 tocmai în scopul punerii de acord a reglementărilor interne cu reglementările internaționale pertinente.

Astfel Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale admite prin prevederile art.8 pct.2 amestecul unei autorități publice în exercitarea dreptului la respectarea vieții private și familiale a persoanei, a domiciliului său și a corespondenței sale, „în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale [...]”. Culegerea de informații și date cu privire la pregătirea săvârșirii unor infracțiuni sau la derularea acțiunilor cu caracter infracțional se realizează, fără îndoială, în scopul „desfășurării instrucției penale” (chiar dacă se face anterior momentului începerii urmăririi penale) și constituie unul dintre cele mai eficiente mijloace de „prevenire a faptelor penale”.

Art.12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și promulgată de Adunarea Generală a O.N.U. prin Rezoluția nr.217 A (III) din 10 decembrie 1948, prevede că „Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri”. Același document internațional

**ASOCIAȚIA
MAGISTRAȚILOR DIN
ROMÂNIA**

Membru al Uniunii Internaționale a Magistratilor • Membru al Asociației Europene a Magistratilor • Membru al Alianței pentru o Justiție Europeană în România

prevede însă, la pct.2 al art.29, că „În exercitarea drepturilor si libertăților sale fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoasterii si respectului

drepturilor si libertăților celorlalți si în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică”.

În examinarea excepției de neconstituționalitate Curtea Constituțională are în vedere, de asemenea, și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind supravegherea secretă a comunicațiilor poștale și telefonice, în conformitate cu dispozițiile art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, în cazul „Klass si alții contra Germaniei”, 1978, Curtea Europeană a drepturilor omului a statuat că „puterea de a supraveghea în secret cetățenii este o caracteristică a statului polițist si nu este tolerată de către convenție decât în măsura strict necesară apărării instituțiilor democratice”. S-a considerat totodată că legislația trebuie să aibă un scop legitim, privit din perspectiva convenției, si anume „de a proteja securitatea națională și de a asigura apărarea ordinii si prevenirea infracțiunilor”. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că „societățile democratice sunt amenințate în zilele noastre de forme foarte complexe de spionaj si de terorism, astfel încât statul trebuie să fie capabil, pentru a combate eficient aceste amenințări, să supravegheze în secret elementele subversive care operează pe teritoriul său. Ea trebuie deci să admită că existența unor dispoziții legislative care acordă puteri de supraveghere secretă a corespondenței, a trimiterilor postale si a telecomunicațiilor este necesară într-o societate democratică, pentru securitatea națională ori apărarea ordinii si pentru prevenirea infracțiunilor”.

Celelalte cazuri din jurisprudența Curții europene a drepturilor omului, invocate de autorii excepției, nu confirmă neconstituționalitatea dispozițiilor legale criticate. Într-adevăr, Curtea europeană a statuat în cazul „Malone contra Regatului Unit”, 1985, ca si în cazurile „Kruslin contra Franței”, 1990, si „Huvig contra Franței”, 1990, că legea care prevede posibilitatea unor ingerințe ale autorităților publice în viața intimă, familială si privată a persoanei ori în secretul corespondenței sale, respectiv restrângerea exercițiului unor drepturi si libertăți fundamentale, trebuie să aibă „suficientă claritate pentru a da individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului” si să fie accesibilă „pentru persoana în cauză, care, în plus, trebuie să poată să-i prevadă consecințele în privința sa”. Din perspectiva acestor statuări, Curtea Constituțională constată că textele art.911–915 din Codul de procedură penală sunt clare si conțin garanții corespunzătoare împotriva interpretării si aplicării lor arbitrare, precum si că, fiind publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, orice cetățean are posibilitatea să ia cunostință de ele si să prevadă consecințele ce decurg din lege.

Curtea, trecând la examinarea susținerilor autorilor excepției, potrivit cărora dispozițiile legale criticate încalcă prevederile art.21 din Constituție, deoarece nu permit accesul liber în justiție printr-o cale de atac împotriva autorizației date de procuror, constată că nici acestea nu pot fi reținute. Într-adevăr, posibilitatea atacării în justiție a unei măsuri dispuse de procuror în timpul urmăririi penale presupune comunicarea măsurii respective către persoana vizată. Or, după cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cazul „Klass si alții contra Germaniei”, 1978, „faptul de a nu informa pe cel interesat la terminarea supravegherii [...] nu ar putea fi incompatibil cu art.8, întrucât tocmai această abținere este aceea care asigură eficiența măsurii”.

ASOCIAȚIA
MAGISTRAȚILOR DIN
ROMÂNIA

Membri al Uniunii Internaționale a Magistratilor • Membri al Asociației Europene a Magistratilor • Membri al Alianței pentru o Justiție Europeană în România

II. Considerentele deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului din 7 decembrie 2007 în cauza Dumitru Popescu contra României paragraf 101, 102 și 103 prin care Curtea Europeană analizează raportul dintre dreptul intern (decizia Curții Constituționale) și Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența sa, precum și obligațiile judecătorului național în legătură cu acestea.

„101. În cauza de față, Curtea observă că, dacă este adevărat că Tribunalul Militar Teritorial București, ce a statuat în prima instanță, a refuzat să trimită Curții Constituționale, în vederea soluționării, excepția de neconstituționalitate a art. 911-5 din CPP, această omisiune a fost rectificată în apel, după ce Curtea Militara de Apel a sesizat instanța constituțională cu excepția invocată de avocatul reclamantului, întemeiată pe incompatibilitatea legislației naționale ce autoriza, la momentul respectiv, ascultările convorbirilor telefonice, cu art. 8 (paragraful 32 de mai sus). Or, prin Decizia din 3 februarie 2000, Curtea Constituțională a ajuns la concluzia compatibilității legii naționale în cauză cu art. 8 din Convenție și cu principiile care se degajă din jurisprudența Curții în materie.”

„102. Această concluzie este în contradicție, desigur, cu aprecierile Curții enunțate în paragrafele 84 și 85 de mai sus, însă, oricât de regretabilă ar fi aceasta situație, trebuie totuși să reamintim că, în general, nu este de datoria Curții să analizeze erorile de fapt sau de drept pretins comise de o instanță internă (a se vedea, printre altele, Garcia Ruiz împotriva Spaniei [MC], nr. 30.544/96, § 28, CEDO 1999-I; Perez citata mai sus, § 82; Coeme și alții împotriva Belgiei, nr. 32.492/96, 32.547/96, 32.548/96, 33.209/96 și 33.210/96, § 115, CEDO 2000-VII). Acest aspect este valabil și în cazul în care este vorba de o eroare de aplicare sau de interpretare a jurisprudenței Curții de către judecătorul constituțional național.”

„103. În măsura în care capătul de cerere al reclamantului poate fi interpretat ca un reproș la adresa instanțelor naționale sesizate să analizeze temeinicia acuzației penale îndreptate împotriva sa, de a nu fi analizat ele însele temeiul de drept vizând incompatibilitatea legislației naționale cu art. 8 din Convenție, Curtea apreciază că un sistem bazat pe supremația Convenției și a jurisprudenței aferente acesteia asupra drepturilor naționale este apt să asigure buna funcționare a mecanismului de apărare implementat de Convenție și de protocoalele sale adiționale. Nu este lipsit de importanță să reamintim în acest sens că, în recomandarea sa din data de 12 mai 2004 [Rec. (2004)6], Comitetul Miniștrilor s-a felicitat pentru faptul că prevederile Convenției făceau parte integrantă din ordinea juridică internă a statelor semnatare. Acest aspect implica obligația pentru judecătorul național de a asigura efectul deplin al normelor acesteia, asigurându-le preeminența față de orice altă prevedere contrară din legislația națională, fără să fie nevoie să aștepte abrogarea acesteia de către legiuitor (mutatis mutandis, Vermeire împotriva Belgiei, Hotărârea din 29 noiembrie 1991, seria A nr. 214-C, p. 84, § 26).”

Prof.univ.dr. Mona Maria PIVNICERU

Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

Președinte al Asociației Magistratilor din România

